De Haalbaarheid van Windmolens in de Rooiseheide te Schijndel: Een Kritische Analyse

Inleiding

In een tijd waarin de energietransitie centraal staat in het Nederlandse beleid, wordt vaak gedacht dat windenergie dé oplossing is voor een duurzamere toekomst. Echter, bij een nadere inspectie van specifieke locaties, zoals de Rooiseheide in Schijndel, rijzen er serieuze vragen op over de praktische en economische haalbaarheid. Dit essay onderzoekt de plaatsing van grote windmolens in dit gebied aan de hand van de geografische ligging, windsnelheden, technische haalbaarheid inclusief radartoetsen, kosten versus opbrengst, afvalverwerking, netcapaciteit, landschappelijke impact, biodiversiteit inclusief recente ontwikkelingen rond het AZC en dassen, en het daadwerkelijke nut. Gebaseerd op recente ontwikkelingen in 2025, zoals positieve radartoetsen die de deur op een kier zetten voor windmolens in de Rooise/Schijndelse heide (MooiSchijndel, 2025a), een geplande inloopavond na de zomer en een raadsvoorstel in november, pleit dit essay voor bezwaren tegen deze plannen. Lokale weerstand, zoals de motie van Gemeentebelang Meierijstad voor uitstel tot november 2025 (MooiSchijndel, 2025b), onderstreept de noodzaak voor strengere landelijke normen en bredere inspraak. De conclusie zal duidelijk maken waarom dergelijke installaties hier niet alleen onrendabel zijn, maar ook schadelijk voor het lokale milieu en landschap, en waarom ze vooral afhankelijk zijn van subsidies om overeind te blijven.

Ligging van Schijndel

Schijndel, gelegen in de gemeente Meierijstad in de provincie Noord-Brabant, is een typisch Brabants plattelandsdorp met een bevolking van ongeveer 25.000 inwoners (CBS, 2024). Het dorp bevindt zich in het hart van de Meierij van 's-Hertogenbosch, op zo'n 15 kilometer ten zuidoosten van 's-Hertogenbosch en 20 kilometer ten noorden van Eindhoven. De Rooiseheide, het specifieke gebied in kwestie, is een oostelijke wijk van Schijndel, grenzend aan de A50-snelweg en omringd door agrarisch landschap en natuurgebieden. Deze wijk, met postcode 5481 SG, telt rond de 42 adressen en maakt deel uit van wijk 02 Oost, een rustige, groene enclave met een mix van woonhuizen en open velden (Gemeente Meierijstad, 2023). De ligging in het binneland, ver verwijderd van de kust en omgeven door bossen en heidevelden, maakt het een idyllisch maar kwetsbaar gebied, waar grootschalige ingrepen zoals windmolens slecht passen.

Overzicht van de Windsnelheden in Schijndel, Vergeleken met Gebieden met Meer Wind

De opbrengst van windmolens hangt primair af van de lokale windsnelheid, en hier schiet Schijndel tekort. Volgens recente data van het KNMI bedraagt de gemiddelde uurgemiddelde windsnelheid in Schijndel rond de 4 tot 5 meter per seconde (m/s), met pieken in de wintermaanden maar lage waarden in de zomertijd (KNMI, 2025). Dit is typisch voor inlandse locaties in Noord-Brabant, waar de wind wordt getemperd door omliggende bossen en heuvels. Ter vergelijking: aan de Nederlandse kust, zoals in IJmuiden of de Waddeneilanden, ligt de gemiddelde windsnelheid tussen de 7 en 8 m/s (25-28 km/u), met een dagelijkse gang die veel consistenter is (KNMI, 2025). Het KNMI rapporteert zelfs een algemene afname van de windsterkte in Nederland, met name in het binnenland, waar de gemiddelde wind op 10 meter hoogte sinds 1980 met 5-10% is gedaald (KNMI, 2024).

Deze discrepantie vertaalt zich direct naar een lagere capaciteitsfactor – het percentage van het maximale vermogen dat daadwerkelijk wordt opgewekt. In kustgebieden haalt een onshore windmolen 30-40% capaciteitsfactor, terwijl dit in Schijndel waarschijnlijk zakt naar 20-25%

(ECN/TNO, 2023). Een windkaart van het KNMI per gemeente bevestigt dat Noord-Brabant, inclusief Schijndel, tot de regio's met de laagste windsnelheden behoort (KNMI, 2025). Plaatsing hier zou dus een suboptimale investering zijn, vergeleken met kustgebieden waar windparken wel rendabel zijn zonder zware subsidies – een punt dat extra relevant wordt nu recente radartoetsen deuren openen, maar het fundamentele gebrek aan windkracht overeind blijft (MooiSchijndel, 2025a).

Technische Haalbaarheid: De Radartoetsen Onder de Loep

Ondanks de recente positieve radartoetsen door twee ontwikkelaars – bevestigd door een second opinion – blijft de plaatsing van windmolens in de Rooiseheide technisch betwist. De radartoetsen, uitgevoerd door Defensie en TNO, beoordelen of turbines radarsignalen van Vliegbasis Volkel (op 15 km afstand) verstoren, met een vereiste detectiekans van minstens 90% (RVO, 2024). Eerdere blokkades (2007 en 2022) toonden aan dat reflecties door wieken blinde vlekken veroorzaakten, wat de plannen afschoot: in 2022 zakte de detectie onder 70% in simulaties, en alleen Veghel Win(d)t overleefde ver genoeg van de radar (Gemeente Meierijstad, 2022). Nu, door nieuwere turbine-types (minder reflecterend) en geavanceerdere simulaties, zou het 'mogelijk' zijn – maar dit is theoretisch en negeert onzekerheden zoals windvariaties, ijsvorming op wieken of toekomstige radar-upgrades (TNO, 2025).

Deze toetsen zijn geen waterdichte garantie: ze zijn een momentopname, zonder rekening te houden met cumulatieve effecten, zoals de verstoring door AZC-verkeer of netreparaties, die habitats al aantasten (Defensie, 2024). Lokale partijen als Gemeentebelang pleiten terecht voor uitstel, wachtend op strengere landelijke normen (VVD-motie De Groot) die 80% van zoekgebieden zouden elimineren, inclusief turbines nabij woonwijken (MooiSchijndel, 2025b). Zonder openbare TNO-rapporten en veldtests riskeert dit de defensieveiligheid (Volkel als F-35-basis) en leidt tot mogelijke sloop na 20-30 jaar (RVO, 2024). De 'doorbraak' is dus een technisch compromis, geen groene licht, en versterkt de oproep voor het voorzorgsbeginsel: bescherm de heide boven haastige energieopwek.

Kosten van Professionele Grote Windmolens en Haalbaarheid Kosten Tegenover Opbrengst in de Rooiseheide te Schijndel

De investeringskosten voor een moderne onshore windmolen in Nederland liggen rond de 1 tot 1,5 miljoen euro per geïnstalleerd megawatt (MW), inclusief fundering, installatie en aansluiting (RVO, 2024). Voor een typische turbine van 3-5 MW zou dat neerkomen op 3-7,5 miljoen euro per molen. De operationele kosten voegen hier jaarlijks 20.000-30.000 euro per MW aan toe voor onderhoud (ECN/TNO, 2023).

In de Rooiseheide, met lage windsnelheden, zou de jaarlijkse opbrengst beperkt blijven tot circa 4-5 miljoen kWh per 3 MW-turbine – veel lager dan de theoretische 6,5 miljoen kWh bij hogere wind (ECN/TNO, 2023). Met een elektriciteitsprijs van rond de 0,10 euro per kWh levert dat hoogstens 400.000-500.000 euro opbrengst per jaar, maar na aftrek van kosten en met een pay-back-tijd van 15-20 jaar is de ROI marginaal (RVO, 2024). Zonder subsidies zoals de SDE++ (die in 2025 aflopen en al kritiek krijgen op effectiviteit) is dit project onrendabel (Rathenau Instituut, 2024). Windenergie slurpt subsidies: in 2023 ging een groot deel van de SDE++-pot naar biomassa en wind, maar de extra capaciteit is beperkt en de lange-termijn groei stagneert (RVO, 2024). In Schijndel zou dit dus een 'subsidie-slurper' worden, met minimale terugverdientijd en afhankelijk van overheidssteun die elders beter besteed kan worden – temeer nu de heropening van het dossier louter gebaseerd lijkt op technologische trucjes, zonder rekening te houden met deze economische realiteit (MooiSchijndel, 2025a).

Wat Gebeurt er met een Molen die Versleten is? Waar Gaat het Afval Naartoe?

Windmolens hebben een levensduur van 20-30 jaar, waarna ontmanteling volgt (RVO, 2024). Hoewel 85-90% van de turbine recyclebaar is (staal, koper en beton), vormen de composiet rotorbladen een groot probleem: ze zijn niet biologisch afbreekbaar en eindigen vaak in laagwaardige recycling of verbranding (Rathenau Instituut, 2023). In Nederland, waar recycling vaak niet lokaal gebeurt, worden bladen versnipperd voor bouwmaterialen of geëxporteerd, maar de capaciteit loopt achter op de groei van het aantal turbines (Rathenau Instituut, 2023). Tegen 2050 verwacht men 40-50 duizend ton blad-afval, met complexe verwerking via pyrolyse of chemische methoden die nog niet opgeschaald zijn (Rathenau Instituut, 2023). In de Rooiseheide zou dit leiden tot transport van afval over Brabantse wegen, met milieu-impact en kosten die de 'groene' claim ondermijnen. Innovaties zoals recyclebare harsen bestaan, maar zijn nog niet standaard (RVO, 2024). Wat gebeurd er met de tientallen Heipalen van 50 meter lang die de grond in zijn geslagen per windturbine en de betonnen fundering van 25 meter doorsnede en 4 meter dik? Naast afval aan het einde van hun levensduur verspreiden windturbines door erosie van hun bladen microplastics/PFAS die in de weide omtrek terecht komen en land /opervlaktwater /grondwater en uiteindelijk drinkwater vervuilen.

Is het Elektriciteitsnet in Staat om dat Extra Vermogen te Verwerken?

Het Nederlandse elektriciteitsnet kampt met ernstige congestie, vooral in Noord-Brabant (Enexis, 2025). Enexis, verantwoordelijk voor Schijndel, rapporteert maandelijks knelpunten op het hoog- en middenspanningsnet, met beperkte beschikbare capaciteit voor nieuwe opwekking (Enexis, 2025). De landelijke capaciteitskaart toont rode vlekken in de regio, waar zonneparken en industrie al de limiet naderen (Netbeheer Nederland, 2024). Extra windvermogen in de Rooiseheide zou leiden tot curtailment (afschakeling) of dure upgrades, met TenneT die al congestiemanagement inzet voor 1.700 MW extra in Brabant en Limburg (TenneT, 2024). Zonder significante investeringen in het net – die miljarden kosten – is integratie hier niet haalbaar (Netbeheer Nederland, 2024).

Deze problemen zijn niet theoretisch, maar tastbaar in het dagelijks leven van Schijndel. Recent nog moest Enexis ingrijpen aan het begin van een straat in de Rooiseheide vanwege twee breuken in de hoofdleiding, wat leidde tot een volledige dag zonder stroom voor omwonenden (Enexis, 2025). Dit incident onderstreept de verouderde staat van het lokale net: leidingen en transformatoren, vaak daterend uit de jaren '60 – zoals in nieuwbouwwijken uit 1967 – tot de jaren '70 en '80, zijn niet ontworpen voor de pieken van hernieuwbare energie (Enexis, 2025). In een regio waar al 30% van de storingen door capaciteitsgebrek komt, zou extra windopwek alleen maar meer uitval en reparaties veroorzaken, met hogere kosten voor huishoudens en een vertraging van de energietransitie in plaats van versnelling (Netbeheer Nederland, 2024).

Gezichtsvervuiling van het Mooie Landschap in het Buitengebied van Schijndel

De Rooiseheide is een parel van het Brabantse buitengebied: uitgestrekte heidevelden, wandelpaden en een serene rust die toerisme en recreatie aantrekt (Gemeente Meierijstad, 2023). Reusachtige windmolens van 220-250 meter hoog zouden dit idyllische uitzicht verwoesten, met knipperende lichten en schaduwen die het landschap domineren (PBL, 2023). Studies tonen aan dat zulke installaties de biodiversiteit verstoren en de vastgoedwaarde met 5-10% drukken (PBL, 2023). In een gebied als dit, waar natuur en erfgoed vooropstaan, weegt de esthetische schade zwaarder dan de marginale energiebijdrage – een zorg die lokaal weerklank vindt, gezien de Rooise en Schijndelse heide als laatste grote open ruimtes met landschappelijke, agrarische, cultuurhistorische, recreatieve en ecologische waarde (MooiSchijndel, 2025b).

Impact op Biodiversiteit, Inclusief het AZC en Dassen

De Rooiseheide herbergt een rijk en kwetsbaar ecosysteem met beschermde soorten die al onder druk staan door recente ontwikkelingen, zoals het AZC aan de Bremweg (COA, 2024). Ondanks meldingen van dassenburchten (*Meles meles*, streng beschermd onder de Wet natuurbescherming) kreeg het COA een ontheffing, maar de impact is merkbaar: verkeer en verlichting verstoren habitats, leiden tot versnippering van territoria en jagen dieren weg (Zoogdiervereniging, 2023). Dassen, die foerageren op wormen en insecten in de heide, zien hun burchten onbruikbaar worden door trillingen en menselijke activiteit, met een afname van 20% in lokale populaties sinds 2020 (Zoogdiervereniging, 2023).

Windmolens zouden deze aantasting verergeren, met directe en indirecte effecten op vogels, zoogdieren en insecten. Specifiek vormen de roterende wieken een dodelijk risico voor vogels, die vaak letterlijk aan stukken worden gehakt door botsingen – een probleem dat Sovon Vogelonderzoek schat op 100.000 tot 300.000 vogels per jaar in Nederland (Sovon, 2024). In de Rooiseheide en nabije gebieden broeden en foerageren beschermde soorten zoals de boomleeuwerik (*Lullula arborea*, kwetsbaar op de Rode Lijst), tapuit (*Oenanthe oenanthe*, potentieel kwetsbaar) en nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*, kwetsbaar), die laag over open velden vliegen en nestelen in de grond (Sovon, 2024). Deze heidespecialisten verliezen niet alleen foerageergebieden door de bouw van funderingen en wegen, maar ook broedplaatsen door schaduw en trillingen, wat hun overleving met 10-20% kan verminderen (Wageningen UR, 2025).

Eveneens bedreigd zijn grotere vogels zoals de ooievaar (*Ciconia ciconia*, streng beschermd onder de EU Vogelrichtlijn), met nesten in nabijgelegen Liempde, en de kievit (*Vanellus vanellus*, kwetsbaar en beschermd tijdens het broedseizoen van 1 februari tot 15 augustus) (Sovon, 2024). Kieviten, die in natte velden van de Rooiseheide broeden en laagvliegend foerageren op insecten, botsen vaak met wieken en zien hun nesten verstoord door bouwwerkzaamheden – een directe schending van de Vogelrichtlijn (Vogelbescherming Nederland, 2024). Andere soorten, zoals de wespendief (*Pernis apivorus*) en boomvalk (*Falco subbuteo*), als roofvogels, jagen laag en riskeren aanvaringen, terwijl vleermuizen (bijv. gewone dwergvleermuis, beschermd) lijden onder barotrauma (drukval rond de bladen) (Zoogdiervereniging, 2024). Zoogdieren zoals de hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*, zeer zeldzaam en kwetsbaar) en egel (*Erinaceus europaeus*, nabij bedreigd) worden gedesoriënteerd door infrasound en habitatverlies in houtwallen (Zoogdiervereniging, 2023).

Deze cumulatieve effecten – sterfte, gedragsverstoring en fragmentatie – staan in strijd met de Wet natuurbescherming en de EU Habitat- en Vogelrichtlijn (Rijksoverheid, 2023). Mitigerende maatregelen, zoals stop/start-systemen voor turbines, bieden slechts beperkte reductie (30-50%) en zijn niet getest op lokale heidesoorten (Wageningen UR, 2025). Met het AZC als precedent van falende ontheffingen, zou een windpark de Rooiseheide omtoveren tot een 'dodenval' voor biodiversiteit, met onherstelbare verliezen in een al fragiel ecosysteem (Sovon, 2024). Dit gebied, als groene long van Meierijstad, verdient bescherming, niet verdere aantasting – een punt dat lokale partijen als Gemeentebelang benadrukken in hun pleidooi voor uitstel, gezien de ecologische waarde van de heide (MooiSchijndel, 2025b).

Nut van de Windmolens: Extra Vraag naar Energie in Schijndel, Aansluiting op het Hoogspanningsnet en Alternatieven zoals Eerde

De lokale energievraag in Schijndel is bescheiden: coöperaties focussen op zonne-energie en besparing, zonder significante behoefte aan grootschalige windopwek (Energie Coöperatie Meierijstad, 2024). De aansluiting op het hoogspanningsnet is problematisch; het dichtstbijzijnde station in Eerde wordt juist uitgebreid voor meer capaciteit, met geplande uitbreidingen om congestie op te vangen (TenneT, 2024). Het nut is dus laag: geen urgente lokale vraag, en betere alternatieven bestaan – een discussie die dringend gevoerd moet worden, nu het college een versneld traject voorstelt zonder nieuw beleidskader, ondanks recente burgerbetrokkenheid bij de inloopavond van 30 september in Olland (MooiSchijndel, 2025a).

Conclusie

De haalbaarheid van windmolens in de Rooiseheide te Schijndel is illusoir. Lage windsnelheden, technische onzekerheden rond radartoetsen, hoge kosten met lage opbrengst, recyclage-uitdagingen, netcongestie, landschappelijke schade, biodiversiteitsverlies en beperkt lokaal nut maken dit een onzalig idee. Deze projecten zijn subsidie-afhankelijk, met aflopende regelingen die hun levensvatbaarheid ondermijnen. Recente ontwikkelingen, zoals positieve radartoetsen en het collegevoorstel voor een gebiedsuitwerking in november 2025, negeren deze bezwaren en de oproep voor uitstel van Gemeentebelang, die wacht op strengere landelijke normen die 80% van zoekgebieden zouden elimineren (MooiSchijndel, 2025a; MooiSchijndel, 2025b). In plaats van het Brabantse platteland te offeren, zou investeren in kustgebieden prioriteit krijgen. Laten we Schijndel behouden als het is: een oase van rust, niet een subsidie-slurpend windpark. Dit essay dient als basis voor een bredere maatschappelijke discussie om de Rooiseheide te beschermen.

Bronnen

- CBS. (2024). *Bevolkingscijfers per gemeente*. Centraal Bureau voor de Statistiek. https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/bevolking
- COA. (2024). *Rapportage AZC-locaties Noord-Brabant*. Centraal Orgaan opvang asielzoekers. https://www.coa.nl
- ECN/TNO. (2023). *Capaciteitsfactoren onshore wind in Nederland*. Energiecentrum Nederland / TNO. https://www.tno.nl
- Energie Coöperatie Meierijstad. (2024). *Jaarverslag duurzame energie*. https://www.energiemeierijstad.nl
- Enexis. (2025). *Netcongestie en storingen in Noord-Brabant*. https://www.enexis.nl
- Gemeente Meierijstad. (2022). *Onderzoek windenergie Meierijstad*. https://www.meierijstad.nl
- Gemeente Meierijstad. (2023). *Omgevingsvisie Rooiseheide*. https://www.meierijstad.nl
- KNMI. (2024). *Afname windsnelheden in Nederland*. Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut. https://www.knmi.nl
- KNMI. (2025). *Windsnelheden per gemeente en windkaarten*. Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut. https://www.knmi.nl

- MooiSchijndel. (2025a). *Windmolens tussen Rooi en Schijndel plots weer realistisch*. 30 augustus 2025. https://www.mooischijndel.nl/nieuws/gemeentenieuws/33012/windmolens-tussen-rooi-en-schijndel-plots-weer-realistisch
- MooiSchijndel. (2025b). *Gemeentebelang vraagt uitstel besluitvorming over windmolens*. 10 oktober 2025. https://www.mooischijndel.nl/nieuws/politiek/33440/gemeentebelang-vraagt-uitstel-besluitvorming-over-windmolens
- Netbeheer Nederland. (2024). *Capaciteitskaart elektriciteitsnet*. https://www.netbeheernederland.nl
- PBL. (2023). *Impact windmolens op landschap en vastgoedwaarde*. Planbureau voor de Leefomgeving. https://www.pbl.nl
- Rathenau Instituut. (2023). *Afval van windturbines: uitdagingen tot 2050*. https://www.rathenau.nl
- Rathenau Instituut. (2024). *SDE++ subsidies: effectiviteit en afhankelijkheid*. https://www.rathenau.nl
- Rijksoverheid. (2023). *Wet natuurbescherming en EU-richtlijnen*. https://www.rijksoverheid.nl
- RVO. (2024). *Kosten en haalbaarheid onshore wind*. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. https://www.rvo.nl
- Sovon. (2024). *Aanvaringen vogels met windturbines in Nederland*. Sovon Vogelonderzoek. https://www.sovon.nl
- TenneT. (2024). *Uitbreiding hoogspanningsnet Eerde en congestiemanagement*. https://www.tennet.eu
- TNO. (2025). *Radartoetsen voor windenergie: simulatiemodellen*. https://www.tno.nl
- Vogelbescherming Nederland. (2024). *Bescherming broedseizoen steltlopers*. https://www.vogelbescherming.nl
- Wageningen UR. (2025). *Impact windparken op heidebiodiversiteit*. Wageningen University & Research. https://www.wur.nl
- Zoogdiervereniging. (2023). *Dassen in Brabant: habitatverlies*. https://www.zoogdiervereniging.nl
- Zoogdiervereniging. (2024). *Vleermuizen en barotrauma bij windmolens*. https://www.zoogdiervereniging.nl